

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

На правах рукопису

БОГОРАЩЕНКО Тетяна Валентівна

ОБЛІК ТА АНАЛІЗ ВИТРАТ НА ВИРОБНИЦТВО СТРУКТУРНИХ
ПІДРОЗДІЛІВ ПІДПРИЄМСТВА /на прикладі залізорудної
промисловості України/

Спеціальність 08.00.12 - Бухгалтерський облік,
контроль і аналіз господарської діяльності

А В Т О Р Е Ф Е Р А Т

дисертації на здобуття вченого ступеня
кандидата економічних наук

Київ 1993

00825927 (X)

Дб 26.63

Дисертацію виконано на кафедрі обліку та аудиту в промисловості Київського державного економічного університету

- НАУКОВИЙ КЕРІВНИК - кандидат економічних наук,
доцент БАВІЧ В.В.
- ОФІЦІЙНІ ОПОНЕНТИ: - доктор економічних наук,
професор САМБОРСЬКИЙ В.І.
- кандидат економічних наук,
головний бухгалтер ВО "Київ-
нерудпром" ХОПТІНСЬКИЙ Д.А.
- ПРОВІДНА ОРГАНІЗАЦІЯ - Донецький державний університет

Захист відбудеться "Дб" лютого 1993р. о 14 год.
на засіданні спеціалізованої ради К.068.28.02 для захисту дисертації на здобуття вченого ступеня кандидата економічних наук при Київському державному економічному університеті / 254057, м.Київ-Б7, Проспект Перемоги 54/1 /

З дисертацією можна ознайомитися в бібліотеці університету.

Автореферат розісланий "Дб" січня 1993р.

Вчений секретар
спеціалізованої ради,
кандидат економічних
наук, доцент

ВІЙМЕНКО В.І.

І. ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

І.І. Актуальність дослідження. Перехід до ринкових відносин в економіці України ставить перед залізорудними підприємствами проблеми пошуку шляхів входження у ринок та найбільш ефективного функціонування в ньому. При цьому слід враховувати умови господарювання, що склалися, специфічність залізорудних технологій, напрями подальшого розвитку цих підприємств з врахуванням світових тенденцій та закономірностей функціонування ринку. Це безумовно передбачає адекватні зміни форм власності, статуту підприємств, їхніх організаційних структур, а також систем економічних взаємовідносин на підприємстві.

Тепер багато хто з економістів йдуть до шляху пошуку досить докладно розробленої в зарубіжній практиці методології економічної роботи та адаптації її до умов України. Проте, такий шлях не завжди ефективний у зв'язку із специфічними умовами господарювання. Очевидно, науковий пошук має бути спрямований на розробку порівняно простих методик обліку та аналізу діяльності підприємств та його структурних підрозділів, орієнтованих на міжнародні стандарти обліку і водночас таких, що враховують можливі зміни у зовнішньому середовищі в ході економічних реформ.

Облік є інформаційною базою системи управління, а аналіз - основою прийняття цих рішень. Чітко організована система обліку і аналізу діяльності підприємства та його підрозділів забезпечує швидке реагування та координацію робіт у середині системи управління, що, в свою чергу, зумовлює ефективність роботи підприємства в цілому. Отже, необхідне переорієнтування внутрішньої системи внутрішньо-виробничого комерційного розрахунку на своєчасне і релевантне задоволення інформаційних потреб управління. А основою такої системи виступає добре організований облік і аналіз витрат і результатів господарської діяльності.

Розвитку теорії і практики бухгалтерського обліку сприяли роботи таких вчених, як О.Ф.Аксиненю, І.О.Басманова, О.С.Бородіна, М.О.Додонова, М.Х.Жебрака, В.Б.Івашкевича, А.М.Кузьмінського, А.Д.Шеремета та інших. Більшість цих робіт присвячена дослідженням обліку як функції управління фінансово-господарської діяльності промислових підприємств. Цей напрям економічної науки і тепер розробляють досить інтенсивно. Однак актуальною залишається проблема поєднання в конкретних методиках обліку і аналізу з одного боку, управління фінансово-господарської діяльності підприємства, а з другого - управління виробничо-господарською діяльністю його структурних підрозділів.

Потребують подальшого вивчення організаційні моменти перебудови роботи облікового апарату, його функцій. Розвиток і розширення сфери використання господарського механізму в організації роботи структурних підрозділів також передбачає побудову адекватної системи економічного аналізу, яка повинна охопити усі рівні управління з метою об'єктивної оцінки діяльності кожного підрозділу та забезпечення злагоди економічних інтересів цих ланцюгів.

З врахуванням актуальності цього напрямку досліджень визначено тему дисертаційної роботи, її логіко-структурну побудову.

1.2. Предмет і об'єкт дослідження. Предметом дослідження є питання обліку і економічного аналізу витрат на виробництво, оцінки результатів діяльності структурних підрозділів відповідно до умов та особливостей окремого підприємства на рівні галузі. Дослідження присвячене розв'язанню зазначених проблем у залізорудній промисловості чорної металургії України, що характеризується великим обсягом виробництва, складними гірничо-геологічними умовами роботи, низькою рентабельністю виробництва. Дослідження здійснювалися на основі даних про роботу гірничо-збагачувальних комбінатів України, які видобувають /відкрита розробка/ і обробляють залізну руду.

1.3. Мета і завдання дослідження. Мета роботи полягає у розробці теоретико-методологічних та прикладних аспектів механізму виробничого обліку і економічного аналізу витрат структурних підрозділів, що дасть змогу приймати обгрунтовані управлінські рішення для ефективного господарювання як окремих структурних підрозділів, так і підприємства в цілому.

Для досягнення цієї мети необхідно:

- виявити організаційно-технологічні особливості залізорудного виробництва, що впливають на організацію виробничого обліку;
- проаналізувати механізм економічних взаємовідносин усередині підприємства та оцінити його ефективність методологічних підходів у організації виробничого обліку і аналізу та можливості використання їх у розгляді підгалузі;
- розробити принципи організації і методичні прийоми бухгалтерського обліку витрат і результатів діяльності структурних підрозділів підприємства залізорудної промисловості.

1.4. Основна ідея дослідження полягає в тому, щоб з врахуванням специфіки залізорудної промисловості як видобувної галузі розробити організацію і методіку обліку і аналізу витрат на виробництво господарських одиниць підприємства в умовах розширення їхньої самостійності відповідно до вимог управлінського обліку.

1.5. Методологія і методика дослідження. Теоретико-методологічною основою дисертаційної роботи були положення сучасної теорії управління, обліку і аналізу витрат та результатів, зарубіжний досвід використання систем участі в придатках. При розв'язанні завдань у роботі використовувались методи економічної статистики, факторного аналізу, комплексний і системний підходи до вивчення економічних явищ, аналітичні узагальнення вітчизняних та зарубіжних економістів з питань обліку і аналізу витрат на вироб-

ництво, управління собівартістю продукції промислових підприємств.

Джерелами інформації були матеріали звітів про роботу залізорудних підприємств, нормативні і методичні матеріали галузевого рівня щодо обліку витрат і налічування собівартості продукції. Більшість з вихідних даних отримано внаслідок аналізу виробничих звітів структурних підрозділів гірничо-збагачувальних комбінатів /ГЗКь/.

1.6. Наукова новизна. Наукову новизну роботи характеризують такі теоретичні та практичні результати:

- сформульовано теоретичні положення концепції внутрішньовиробничого комерційного розрахунку для підприємств залізорудної промисловості України;

- з врахуванням технологічних і організаційно-економічних особливостей залізорудного виробництва запропоновано організацію виробничого обліку і аналізу витрат структурних підрозділів, адекватну потребам управління залізорудних підприємств у ринкових умовах господарювання;

- обґрунтовано об'єкти обліку витрат виробництва по місцях виникнення та центрах витрат і розроблено методику обліку витрат і результатів господарської діяльності структурних підрозділів;

- розроблено конкретні рекомендації щодо організації і методики оперативного обліку і економічного аналізу прямих матеріальних і трудових витрат в умовах використання автоматизованого робочого місця /АРМ/ бухгалтера-аналітика;

- відповідно до варіантних підходів запропоновано методику аналізу внутрішньогосподарської діяльності для різних рівнів управління підприємством.

1.7. Практична значущість роботи, Висновки і рекомендації,
зроблені у ході дослідження, дають змогу скоригувати систему економічних взаємовідносин між структурними підрозділами усередині підприємства на основі сформульованої концепції внутрішньовиробничого комерційного розрахунку для підприємств залізорудної промисловості України. Реалізація методичних розробок та практичних рекомендацій, викладених у роботі, в практичній діяльності залізорудних підприємств дасть змогу підвищити наукову обґрунтованість вибору об'єктів обліку витрат; внести істотні зміни в організацію виробничого обліку господарських підрозділів; пов'язати оперативний облік і аналіз прямих витрат на різних рівнях управління підприємством; забезпечити чітке розмежування впливу об'єктивних та суб'єктивних факторів на результати діяльності структурного підрозділу з врахуванням особливостей залізорудного виробництва.

На основі запропонованих методики обліку і аналізу витрат стає можливим за допомогою АРМ "бухгалтера-аналітика" управління процесом формування собівартості на різних "бригада-фабрика /цех/ - підприємство".

1.8. Апробація роботи та реалізація результатів дослідження.
Основні результати досліджень дістали позитивну оцінку на республіканських науково-практичних конференціях "Теорія і практика перебування господарського механізму" /Київ, КІНГ, 1990 р./, "Організація територіального самоуправління та самофінансування: досвід і проблеми" /Донецьк, ДДУ, 1990 р./, "Соціально-економічні проблеми перебудови" /Кривий Ріг, КЗКІНГ, 1991 р./, "Проблеми обліку, аналізу та контролю в умовах ринкових економік" /Тернопіль, ТІНГ, 1991 р./, обласної науково-практичної конференції "Методологія бухгалтерського обліку на підприємствах різних форм власності" /Тернопіль, ТІНГ, 1992 р./, у збірнику наукових робіт "Сучасний стан та проблеми розвитку економічної науки в Україні" /Тернопіль, 1992 р./.

Пропозиції автора щодо організації обліку і оперативного аналізу прямих витрат на основі використання АРМ "бухгалтера-аналітика" прийняті до впровадження на гірнично-збагачувальних комбінатах концерну "Південьруда".

1.9. Публікації. По результатах проведеного дослідження опубліковано самостійно та в співавторстві 8 робіт загальним обсягом 1,1 аркуша.

1.10. Обсяг і структура роботи. Дисертацію викладено на 172 сторінках машинописного тексту. Робота містить 22 таблиць, 8 рисунків. У загальний обсяг дисертації вилучено також список використаної літератури з 142 назв на 12 сторінках і 6 додатку на 10 сторінках.

Робота має таку структуру:

У вступі обґрунтовано актуальність теми дослідження, визначено мету завдання, предмет та об'єкт дослідження, наукову новизну та практичну значимість.

У першому розділі - "Теоретико-методологічні основи управлінського обліку та економічного аналізу на залізорудних підприємствах" - розглянуто організаційно-технологічні особливості залізорудного виробництва, що впливають на організацію обліку і аналізу витрат на виробництво, викладено концепцію організації і управління діяльністю структурних підрозділів при внутрішньовиробничому комерційному розрахунку залізорудного підприємства.

У другому розділі - "Методика і організація виробничого обліку витрат та результатів" - визначено і обґрунтовано пропозиції щодо вибору об'єктів обліку витрат залізорудного виробництва; удосконалення методики та організації виробничого обліку витрат і результатів діяльності структурних підрозділів відповідно до вимог управління ринкового механізму функціонування залізорудних підприємств.

У третьому розділі - "Аналіз внутрішньогосподарської діяльності структурних підрозділів підприємства" - досліджено особливості фор-

мування інформаційної бази економічного аналізу, зроблено спробу поєднати різні види аналізу залежно від рівня управління для оцінки діяльності кожного структурного підрозділу і визначення його внеску у загальний результат господарювання підприємства в цілому.

У висновку подано пропозиції щодо удосконалення методики та організації обліку і аналізу витрат на виробництво структурних підрозділів для підприємств залізничної промисловості.

2. ОСНОВНІ ПОЛОЖЕННЯ І РЕЗУЛЬТАТИ ДИСЕРТАЦІЙНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ.

2.1. Оформульовано теоретичні підходи внутрішньовиробничого комерційного розрахунку для підприємств залізничної промисловості.

В основу організації виробничого обліку покладено концепцію внутрішньовиробничого комерційного розрахунку, під яким розуміють систему економічних взаємовідносин з приводу виробництва продукції, що ґрунтується на "купівлі-продажу" продукту між структурними ланками підприємства. Виявлено протиріччя між умовами діяльності підприємств і структурних підрозділів. Діяльність підприємств в умовах ринку передбачає його економічну свободу, обмежену лише законодавством з боку держави і об'єктивними умовами його положення на ринку. Діяльність же структурних підрозділів у межах підприємства обмежена умовами статуту підприємства, потребою підпорядкування, взаємозв'язками між підрозділами згідно з їхнім функціональним призначенням і пряме залежить від оцінки останнього з боку адміністрації підприємства. Отже пряме проектування механізму функціонування підприємства у зовнішньому щодо нього ринковому середовищі на механізм функціонування його структурних підрозділів об'єктивно неможливе.

Запропонована концепція внутрішньовиробничого комерційного розрахунку для підприємств залізничної промисловості, метов якої є максимальне стирання зазначеного протиріччя та вироблення механізму роботи структурних підрозділів, що забезпечить кожній виробничій

одиниці оперативно-господарську самостійність у виборі шляхів досягнення виробничої мети і гарантію надійної та об'єктивної оцінки за кінцевим результатом.

2.2. Систему внутрішньовиробничого комерційного розрахунку структурних підрозділів підприємства розроблено таким чином, що форми і методи реалізації завдань внутрішньовиробничого комерційного розрахунку розглядаються у кожному підрозділі з врахуванням його місця у внутрішньогосподарському розподілі праці. Відповідно до вибраної системи завдань та типу господарських одиниць запропоновано систему показників оцінки діяльності структурних підрозділів. Взаємозв'язок звітних показників залежно від рівня управління подано на рис. 1.

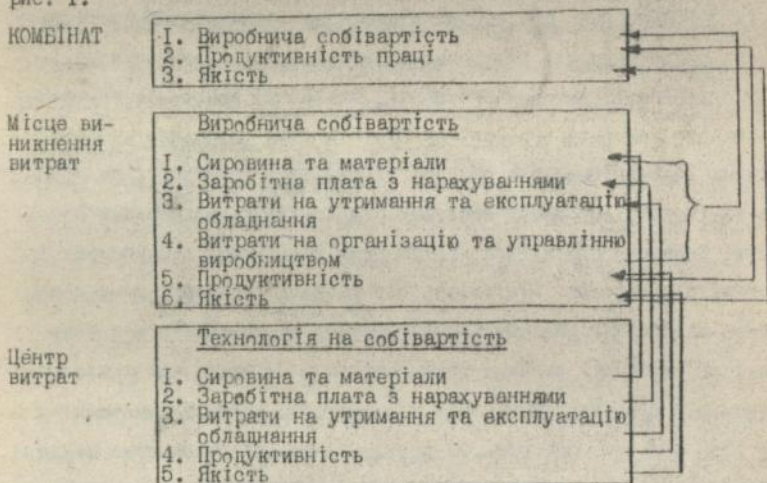

Рис. 1. Взаємозв'язок звітних показників на різних рівнях управління.

Основними розрахунковими та оціночними показниками для структурних підрозділів підприємства є собівартість і прибуток. Прибуток на рівні комбінату виражають сумою чистого /балансового/ прибутку, на середньому рівні управління його визначають як різницю між виручкою від реалізації продукту /величиною виконаних робіт або нада-

них послуг іншому підрозділу у трансфертній ціні /і власними витратами. Запропонована методика трансфертного ціноутворення за методом "витрати плюс". Ця методика забезпечує однаково вигідні умови виробництва продукту на усіх стадіях технологічної обробки, дає змогу своєчасно визначити прибуток та забезпечує розрахунок реального заробітку трудового колективу за кінцевим результатом.

2.3. Визначено галузеві та організаційно-технологічні особливості залізрудних підприємств. Показано, що галузеві особливості /Іх чотири/ впливають на виробництво. Щодо організаційно-технологічних особливостей діяльності гірничо-збагачувальних комбінатів, то вони потребують систематичного оперативного обліку і аналізу витрат на виробництво. Це насамперед великі обсяги виробництва, що навіть в разі незначних відхилень від норм видатку призводить до помітних відхилень абсолютних величин; відносна стабільність номенклатури продукції; регламентованість та стійкість технологічного процесу виробництва окатилів за умови тісного взаємозв'язку між окремими цехами, перецілами.

2.4. Обгрунтовано вибір об'єктів обліку витрат з врахуванням галузевих особливостей залізрудного виробництва. Сформульовано тезу про те, що побудова реальної організації обліку витрат на виробництво потребує економічно обгрунтованого аналітичного групування їх з урахуванням галузевих особливостей. У залізрудному виробництві структура технологічного процесу є основою розподілу та кооперації праці і визначає організаційну структуру виробництва. Кожний структурний підрозділ, виконуючи певну роботу згідно з технологією видобування і збагачування руд, є місцем виникнення витрати. Тоді бригади, які входять до складу структурного підрозділу і обслуговують увесь комплекс робіт, передбачений технологією, є центрами витрат. Відповідно до виділених об'єктів обліку визначено і склад витрат

місце виникнення витрат та центрів витрат /рис. 2/.

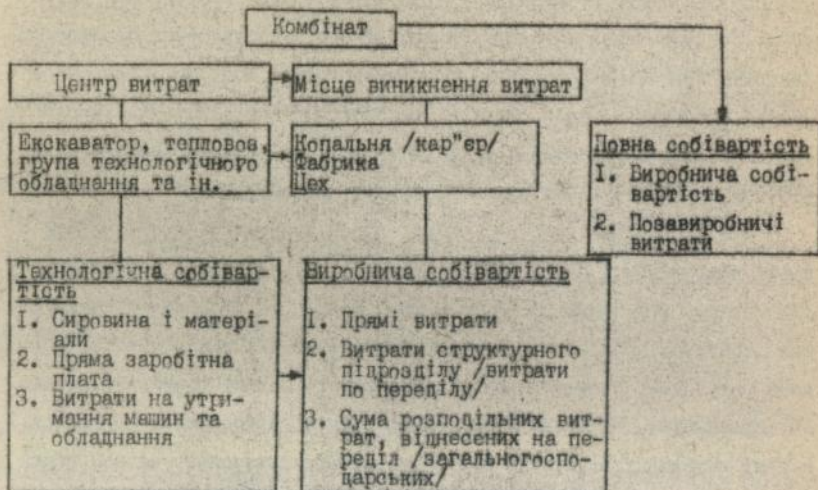

Рис. 2. Схема формування собівартості за центрами витрат та місцями виникнення їх.

2.5. Досліджено стан виробничого обліку на підприємствах галузі.

Організацію бухгалтерського обліку виробничих витрат на гірничо-збагачувальних комбінатах України можна охарактеризувати як таку, що не відповідає вимогам управління господарською діяльністю залізорудних підприємств. Використовуваний попередільний метод /полуфабрикатний варіант/ обліку витрат, на нашу думку, не дає змогу повною мірою використовувати можливості оперативного обліку і аналізу виробничих витрат. Це насамперед виявляється у тому, що немає систематичного контролю за витрачанням ресурсів. Результати виробничої діяльності підрозділів, собівартість продукції визначають лише після закінчення звітного періоду, що робить неможливим втручання в процес формування собівартості в ході технологічного виробництва. Для визначення фактичних витрат на виробництво використовують документи та реєстри

бухгалтерського обліку, що часто дублюють один одного, застаріли, не відповідають вимогам уніфікації, що не дає змоги обробляти їх на електронно-обчислювальних машинах /ЕОМ/. Так, наприклад, на Ново-Криворізьському КЗКі складають "Звіт про витрати матеріальних цінностей на виробництво" і "Матеріальний звіт", які за змістом дублюють один одного; на Центральному ГЗКі використовують "Відомість розподілу послуг" і "Звіт про виробку та споживання послуг", які взаємно доповнюють один одного та ін. Аналіз бухгалтерських документів та реєстрів, які складають у структурних підрозділах, показав, що перелік їх для різних переділів не однаковий; є багато довідок, які мають постійний характер, але не мають типової форми; має місце невідповідність назви реєстра з його змістом. Дані дільниць, бригад є результатом позасистемних вибірок і не впливають з реєстрів бухгалтерського обліку. Недоліки методики та організації бухгалтерського обліку пов'язані насамперед як з самими принципами відображення виробничих витрат, які не дають змогу виявити реальний внесок окремих підрозділів у формування собівартості продукції в цілому, так і з недосконалою системою організації та технології збирання обробки інформації.

Робота по ліквідації зазначених недоліків здійснювалася за такими напрямками:

-орієнтація облікових і аналітичних процедур на децентралізовану форму організації бухгалтерського обліку;

-додержання єдиних принципів відображення виробничих витрат усіх учасників спільного процесу виробництва;

-забезпечення абсолютної ідентичності одноимених документів та семантичного змісту даних, представлених у них;

-додержання єдиних вимог до вхідних документів, що відображують витрати на виробництво незалежно від того, на якому етапі виробни-

чого процесу або в якому структурному підрозділі вони сформовані.

2.6. Запропоновано організацію і методику оперативного обліку та аналізу прямих витрат. Пропонується розробляти стандарти матеріальних витрат з кожного технологічного процесу і стандарти на робочу силу. Стандарти матеріальних витрат включають у себе: кількість матеріалів, розраховану інженерними службами з врахуванням технології виробництва та якості, де показують усі складові для виробництва продукту, і ціну, яку встановлюють відповідно до ринкової або визначають як середньозважену за певний період часу. Стандарти робочої сили включають стандартні затрати робочої сили за годину і стандартний тариф на погодинну оплату.

Для здійснення оперативного обліку і контролю за рівнем прямих витрат, вважаємо за доцільне застосовувати чекову форму контролю взаєморозрахунків і виробничих витрат та вести журнали виробничих витрат і виробітку по підрозділах. Кожній відповідальній особі за певну групу витрат видають чекову книжку, де зазначають ліміт витрат, розрахований на основі стандартів, з метою здійснення розрахунків з підрозділами-постачальниками за одержані матеріальні цінності, надані послуги. Таким чином, по кожному центру витрат і в цілому за місцем виникнення їх витрати узагальнюють щодня /або у міру надходження чеків/ у "Журналі виробничих витрат" структурного підрозділу. Цей журнал являє собою нагромаджувальну відомість, де зазначають дату, шифр центру витрат /бригади/, назву товарно-матеріальних цінностей /ТМЦ/, кількість у межах ліміту або поза ним, ціну, суму, процент виконання виробничої програми. Завдяки цьому, керівник підрозділу має інформацію про фактичний розмір матеріальних витрат за стандартною ціною, з врахуванням обсягу виконаних робіт на дату, яка його цікавить.

Облік виробітку і прямої заробітної плати, яка становить технологічну собівартість, слід вести у "журнали виробітки", де показують відпрацьований час /із зазначенням часу простоя/, обсяг виконаних робіт, стандарт на одиницю продукту та суму прямої заробітної плати згідно із стандартом по кожному центру витрат. Така організація обліку прямих витрат дає змогу впливати на результати своєї діяльності та здійснювати постійний контроль за рівнем власних витрат як по центрах витрат, так і за місцем виникнення їх. На основі використаних чеків, журналу виробничих витрат за кожних 5-10 днів складають "Машинограму-розшифрування" виробничих витрат по структурному підрозділу, де відбивають фактичні витрати і за стандартом, відхилення, зміни матеріалоемності з кожної групи матеріалів у розрізі центрів витрат. Порівнянням фактичних витрат сировини, матеріалів з їх витратами передбаченими стандартами, визначається перевитрата $+/$ або економія $-/$, які оцінюються по стандартній собівартості. Відхилення по собівартості допоміжних матеріалів та палива розраховується як різниця між фактичними витратами за добу і стандартом, передбаченим на 1 т виробленого продукту, помноженому на фактичну кількість виробленого продукту. Відхилення витрат електроенергії, пару, води, стиснутого повітря та інші енергетичні витрати на технологічну мету виявляється як різниця між фактично використаними витратами по показниках вимірювальних приборів і витратами, затвердженими стандартними нормами відповідно обсягу виробленої продукції. Вартість енергії, що використана фактично визначається кількість енергії /збільшену/ помножена на тарифну ціну. Крім того, аналізуються причини відхилень із зазначенням винних у тому осіб. В роботі подано класифікатор причин та винних у виникненні відхилень осіб, а також у розрахунку матеріалоемності та трудомісткості прямих витрат.

2.7. Удосконалено методику витрат на організацію, обслуговування виробництва та управління. Обґрунтовано, виходячи з організаційних особливостей залізничного виробництва, тезу про те, що облік витрат на організацію, обслуговування виробництва та управління слід здійснювати відокремлено по рівнях управління. Це дасть змогу установити контроль за додержанням затверджених кошторисів, забезпечити пряме зарахування витрат на відповідні центри відповідальності і тим самим підвищити достовірність звітних калькуляцій. З цієї метою управлінські витрати на рівні структурного підрозділу необхідно розподіляти за тими групами функціонального призначення: загального управління; з організації та виробничого управління; з функціонального обслуговування та ін. З кожної групи витрат визначають склад витрат, відповідальних осіб. По закінченні звітної періоду складають "Машинограму-відомість аналітичного обліку витрат з організації та обслуговування виробництва" за місцем виникнення витрат. У розрізі 4-х груп витрат із зазначенням відхилень від кошторису з кожної статті витрат. Інформаційною базою машинограми є чеки, якими розраховується відповідальні з кожної групи витрат особи, затверджені кошториси.

Загальногосподарські витрати запропоновано розподіляти виходячи з кошторисної ставки, розрахованої для кожного переділу та фактично відпрацьованих машино-годин обладнання структурного підрозділу. Отже, при визначенні виробничої собівартості на її величину слід відносити відповідну частку не фактичних загальногосподарських витрат, а нормативну, виходячи із фактично відпрацьованого часу обладнання. Такий порядок обліку та розподілу загальногосподарських витрат дасть змогу, по-перше, структурним

підрозділам знати розмір цих витрат на будь-який часовий період, а отже впливати на процес формування своєї собівартості; по-друге, закріпити контрольні функції та відповідальність з кожної групи цих витрат апарату управління.

2.8. Розроблено методику зведеного обліку витрат і результатів діяльності структурного підрозділу. Реалізація принципів внутрішньовиробничого комерційного розрахунку на підприємствах залізничної промисловості, дієвість їх, впровадження запропонованої організації обліку витрат за центрами і місцями виникнення їх, а також оцінка результатів діяльності структурних підрозділів не можливі без створення АРМ "бухгалтера-аналітика" на основі персональних ЕОМ. Розроблено форму "Звіту виробничо-господарської діяльності структурного підрозділу" і складено алгоритми усіх необхідних розрахунків для одержання його автоматизованим способом /рис.3/. При цьому, оскільки витрати за місцем виникнення витрат враховують за фактичним значенням, а передавання напівфабрикатів або надання послуг - за трансфертними цінами, то різниця в оцінці показує прибуток $+/$ або збиток $-/$. Загальний результат господарювання структурного підрозділу визначають як виробіток плюс доходи /не заплановані/ мінус загальну суму виробничих витрат переділу частку загальногосподарських витрат, які віднесено на переділ.

2.9. Запропоновано організації аналізу внутрішньогосподарської діяльності структурних підрозділів, яка поєднує в собі різні види аналізу залежно від рівня управління. З усієї різноманітності факторів, що впливають на виробничу собівартість, класифіковано і виділено для визначення впливу їх лише ті, які за-

Машинограма-звіт
виробничо-господарської діяльності
агломераційної фабрики
за чрудень місяц 1992 рік

Статті витрат		Сума	Статті прибігків	Сума
Прямі витрати:			Списання виробленого продукту	85206.6
по матеріалах	24235.0		надання послуг списання НКВ:	
по заробітній платі	3763.0		"+" НКВ на кінець місяця	21700
напівфабрикати передані з інших переділів	57600		"-" НКВ на початок місяця	30000
Прямі стандартні витрати на виробництво	26047			
Відхилення від стандарту:			Виробітка господарського підрозділу	76906.6
по матеріалах	- 22.0			
по зарплаті	- 27.0			
Всього відхилень				
В И Т Р А Т И п о п е р е д і л у	1 паливо	120.0	Розрахункові претензії, що сплачені іншими підрозділами	5,4
	2 енергетичні витрати	9271.3		
	3 допоміжні матеріали	11.9		
	4 ТЗВ на усі матеріали	- 3.8		
	5 внутрігрудничне переміщення сировини, матеріалів	3187.6	Відшкодування невиробничих витрат та збитків за рахунок винуватих осіб	0.6
	6 ремонт та утримання основних засобів	2148.6		
	7 амортизація основних засобів	29937.6		
	8 знос МБП та пристосувань цільового призначення	1337.7		
	9 зарплата ІТП та службовців підрозділу	432.6		
	10 додаткова зарплата робітників	740.4		
	11 нарахування на соцстрах	2257.6		
	12 інші витрати в т.р.	342.6		
- канцелярські	1.9			
- відшкодувальні	14.3			
- арендна плата	-			
- невиробничі витрати та втрати	2.0			
- розрахункові претензії	1.0			
Всього виробничих витрат переділу			Прибуток/незапланований/підрозділу	6.0
Загальногосподарські витрати, що лягають на підрозділ		16864		
Загальний результат господарювання		49276.3		

Рис.3 Звіт виробничо-господарської діяльності структурного підрозділу

лежать безпосередньо від діяльності структурного підрозділу. Поточний аналіз здійснюється за факторами наприкінці звітного періоду за місцем виникнення витрат в цілому з визначенням резерву економії собівартості продукту структурного підрозділу. Оперативний аналіз пропонуємо здійснювати за 5-10 днів за центрами витрат, визначаючи матеріало-, паливо-, енергоємність і трудомісткість. Щодо порівняльного аналізу, то його виконують на рівні комбінату, де критерієм оцінки та порівняння результатів діяльності господарських підрозділів є відносні показники. Запропонований аналіз, на нашу думку, дає можливість керівникові оцінити діяльність структурного підрозділу, визначити можливі напрями зниження собівартості завдяки збалансованості відповідних показників.

3. ПЕРЕЛІК ОСНОВНИХ ПУБЛІКАЦІЙ АВТОРА

1. Снижение издержек производства в условиях акционерной деятельности предприятий. // Тез. докл. респ. науч.-практ. конф. Теория и практика перестройки хозяйственного механизма. - Киев, 1990. - с.130 /в соавторстве, 0,15 п.л., лично автора 0,1 п.л./.
2. Проблемы и направления развития хозяйственного расчета железорудных предприятий как основы экономической самостоятельности УССР. // Тез. докл. респ. науч.-практич. конф. Организация территориального самоуправления и самофинансирования: опыт и проблемы. - Донецк, 1990. - с.102 /в соавторстве, 0,15 п.л./.
3. Оценка информационной базы учета и анализа хозрасчетных подразделений горнорудной промышленности. // Состояние и пути повышения использования основных фондов в АПК: вып.34, Одесса, 0,2 п.л.

4. Организация производственного учета в условиях внутрихозяйственного расчета. // Тез. докл. респ. науч.-практ. конф. Социально-экономические проблемы перестройки. - Кривой Рог, 1991. - с. 109 /0,15 п.л./.

5. Організація обліку в госпрозрахункових підрозділах в умовах АРМ. // Тез. доп. респ. наук.-практ. конф. Проблеми обліку, аналізу та контролю в умовах ринкової економіки. - Тернопіль, 1991. - с. 37 /0,1 д.а./.

6. Облік і розподіл витрат по управлінню виробництвом при внутрішньовиробничому госпрозрахунку. // Тез. доп. обласної наук.-практ. конф. Методологія бухгалтерського обліку на підприємствах різних форм власності. - Тернопіль, 1992. - с. 39-41 /у співавторстві, 0,12 д.а., особисто автора 0,1 д.а./.

7. Анализ затрат структурного подразделения на горно-обогатительном комбинате. // Сучасний стан та проблеми розвитку економічної науки на Україні. Збірник наукових праць. - Тернопіль, 1992. - с. 85 /0,1 д.а./.

8. Организация учета прямых затрат на горнообогатительном комбинате. // Горный журнал, М. - планируется к изданию в I кв. 1993г. /0,4 п.л./.

УББНТЗ, 1993, зам.41, тир.100

Ab 26.655

AB 26.655